

When a bubble hits the surface - Bram Van Breda

Ilse Roosens

Making worlds is not limited to humans. We know that beavers reshape streams as they make dams, canals, and lodges; in fact, all organisms make ecological living places, altering earth, air, and water. Without the ability to make workable living arrangements, species would die out. In the process, each organism changes everyone's world.

Anna Tsing

De meeste kennis die we hebben verzameld over de dieren die in zee leven, is nuttige kennis. Kennis die we kunnen inzetten om processen soepeler te laten verlopen, om de stabiliteit van onze omgeving te garanderen, om onszelf in leven te houden. Ik geloof dat de waaromvraag een ander soort kennis zoekt, de bevestiging van een zelf. Dat je niet alleen bent. Dat je jezelf ergens in kunt herkennen. Een spiegel, een wateroppervlak.

Nikki Dekker

De zee weerspiegelt ons diepste zelf. Meer nog, het water vertelt ons hoe het met ons gaat en wie we eigenlijk zijn. Keer op keer het contact met die weerspiegeling opzoeken, brengt ons dichterbij onze emoties en onze persoonlijkheid. Het achterhalen van onze identiteit is een proces dat tijd in beslag neemt. Wie de heersende normen niet bevestigt en het zonder veel referenties moet uitpluizen, doet er beduidend langer over. Het hebben van een referentiekader is dus essentieel en vinden we niet altijd in onze eigen cirkels. Alternatieven daarvoor kunnen we zoeken in andere universums. Het wateroppervlak doorbreken en de wereld eronder bestuderen, biedt nieuwe inzichten voor onze positie in de wereld. We kunnen leren van andere samenlevingen en organismen en zo onszelf en ons universum herinterpreteren en herdefiniëren. *When a bubble hits the surface* vertrekt vanuit het verschil tussen twee werelden - één boven en één onder water - en benadrukt het contact en de uitwisseling die plaatsvindt aan het wateroppervlak. In de oceaan is er nog oneindig veel dat ongekend is voor de mens. Het laat ons stilstaan bij de menselijke drang om zich bovenaan de piramide te plaatsen en te denken alles te weten, of minstens te kunnen en mogen 'ontdekken'. De oceaan zal echter altijd geheimen blijven koesteren. Wat we denken te weten, blijft onderhevig aan de blik waarmee we naar de ander kijken.

Kunstenaar Bram Van Breda werd aangegrepen door de manier waarop Nikki Dekker in haar roman *diepdiepblauw* (2022) de onderzeese wereld benadert. Ze legt bloot dat de levenswijze van dieren onder water vaak anders is dan hoe wij het altijd hebben geleerd. Zo komt queerness bij onderwaterwezens geregeld voor en botsen zij niet op bureaucratische en ideologische barrières zoals hun menselijke tegenhangers. Onze maatschappelijke normen en verwachtingen worden dus zichtbaar door ze te toetsen aan de leefwijze van andere organismen. Het helpt ons om ze te leren omdenken en veranderen. Van Breda brengt in zijn nieuwe reeks werken een eerbetoon aan onderwaterwezens die onze samenleving kunnen inspireren, zoals de clownvis die in een soort van matriarchaat leeft en van gender kan veranderen. De figuren die in zijn

werken verschijnen, of het nu dieren of planten zijn of iets ertussenin, zijn evenwaardig aan hun omgeving. Het toont Van Breda's fascinatie voor een duurzaam ecosysteem waarin collectiviteit centraal staat, als een weefsel waarin elke draad tegelijk draagt en wordt gedragen. Dekker vertelt in haar boek ook over sprookjes die mettertijd werden aangepast omdat ze niet meer strookten met de maatschappelijke normen. Het verhaal over Ariël de kleine zeemeermin ging aanvankelijk over een queer relatie, maar werd uiteindelijk getransformeerd tot een traditioneel binair liefdesverhaal.

Van Breda ziet echter schoonheid en poëzie precies in het niet-traditionele of het subversieve. In zijn materialen vertaalt zich dat in het doorprikken van het binaire weefsel. Want nog meer dan in de weergave van een mariene wereld, komt zijn onderzoek tot uiting in de beeldtaal, de techniek en de materialiteit van de werken. De holle vormen waarmee Van Breda al langer experimenteert, zijn nu omhulsels die schuilplekken zijn voor het ene organisme en een voedingsbodem voor het andere. Hij zoekt dat evenwicht ook op door op een ecologische manier met grondstoffen om te gaan. Van Breda kiest bewust voor materialen die al een leven hebben gehad en nog niet zijn uitverteld. De geschiedenis ervan maakt het werk rijker. Beschermdoeken die in India gebruikt werden voor blokprints combineert Van Breda met industriële materialen die worden beschouwd als overschot, en met technieken die soms teruggrijpen naar de textielgeschiedenis of dan weer gebaseerd zijn op visnetten.

Het zijn deze ontmoetingen tussen materialen en technieken waarmee het werk queerness omarmt: door met onconventionele of onverwachte keuzes de geijkte paden te verlaten en verscheidenheid te vieren. Het werk ijvert voor contactzones tussen verschillende werelden die over het algemeen gescheiden zijn of naast elkaar bestaan. In die zones, waar de bubbels het wateroppervlak perforeren, zien we een teken van het leven dat zich parallel aan ons afspeelt. Die suggestie van het onder- of achterliggende en de manier waarop verschillende verhaallijnen elkaar kruisen, is wat Van Breda drijft. Het is durven kijken naar de andere kant van het wateroppervlak, zonder de ander te ontwrichten, maar jezelf weerspiegeld te zien en na te denken over wie je bent of wil zijn en weten dat alles fluïde is. *When a bubble hits the surface.*